

Kontrollkäik Politsei- ja Piirivalveameti Lääne Prefektuuri korrakaitsebüroo arestimaja Kärkla kambrisse

(1) 11.09.2012 viisid õiguskantsleri nõunikud läbi etteteatamata kontrollkäigu Politsei- ja Piirivalveameti Lääne Prefektuuri korrakaitsebüroo arestimaja Kärkla kambrisse (*edaspidi Kärkla kamber*).

Kärkla kamber on Politsei- ja Piirivalveameti Lääne Prefektuuri struktuuriüksus, mis teenindab kogu Lääne Prefektuuri tööpiirkonda¹. Varasemalt on õiguskantsler kontrollinud Kärkla kambrit kahel korral (29.08.2007 ja 22.04.2010).

Kärkla kambris viibivad kriminaalmenetluses vahistatud isikud (sh süüdimõistetud isikud, kelle suhtes käib uus kriminaalmenetlus), arestialused, kriminaalmenetluses kahtlustatavana kinnipeetavad isikud, väärteomenetluse raames kinnipeetavad isikud ning kainenemisele toimetatud isikud. Kontrollkäigu ajal viibis Kärkla kambris 3 isikut, kellest 2 kandsid eelvangistust ja 1 oli arestialune.

Kärkla kambris on maksimaalselt 3 kohta (2 kambrit) kinnipeetutele² ning lisaks üks kainestuskamber. Kainestuskambris keegi kontrollkäigu ajal ei viibinud.

Kärkla kambri keskmine täituvus oli ametnike hinnangul 2011. aastal ca 30-40%. Arestimaja tööarvestuse raamatu kohaselt viibib keskmine kinnipeetu Kärkla kambris korraga 5-6 päeva. Enamus kinnipeetuid on rahvuselt eestlased ja lisaks suvisel ajal üksikud soome rahvusest isikud.

Kärkla kambris on lisaks eriliigilistele kambritele ka ametnike tööruumid, menetlustoiminguteks ja kokkusaamiseks kasutatav ruum, kinnipeetute pesemisruum, jalutushoov ja köök. Videojälgimine on Kärkla kambris jalutushoovis, kõikides kambrites ja kambribloki koridoris. Kärkla kambriga samas majas asuvad piirivalve ametiruumid.

Kärkla kambris puudub tervishoiutöötaja, kes osutaks kinnipeetutele tervishoiuteenuseid ja sh dokumenteeriks kinnipeetute tervisesesundi kinnipidamiskohta saabumisel. Kinnipeetute esmase ravivajaduse tagab kiirabi. Ametnikud küsitlevad kinnipeetut vastuvõtmisel mh tema tervisesesundi osas ning täidavad vastava protokollid.

Kinnipeetute toitlustamine on korraldatud eraõigusliku toitlustusettevõtte kaudu ning kinnipeetutele on tagatud söök kolm korda päevas (hommikusöögiks tee ja sai või leib).

Kärkla kambri kinnipidamistingimused vastavad üldjoontes õigusaktides sätestatud nõuetele, kambrid on puhtad, piisava loomuliku valguse ja õhuringlusega. Kinnipeetutele on soetatud uus voodipesu ning tagatud on tasuta esmased hügieenivahendid. Lisaks on kinnipeetutele võimaldatud võrdlemisi mõistlikul hulgal raamatuid, ajalehed ning võimalus kasutada kambris isiklikku raadiot või televiisorit.

¹ Siseministri 22.12.2011 määrus nr 26 "Politsei- ja Piirivalveameti põhimäärus" § 15 lg 4 sätestab, et Lääne prefektuuri tööpiirkond on Hiiu, Järva, Lääne, Pärnu, Rapla ja Saare maakond. Prefektuuri tööpiirkond hõlmab nimetatud maakondades asuvate linnade ja valdadega piirnevat territoriaal- ja sisemerd, nendes asuvaid saari ning majandusvööndit.

² Käesolevas kirjas on kasutatud mõistet „kinnipeetu“ siseministri 27.09.2011 määruse nr 21 „Arestimaja sisekorraeeskiri“ § 3 tähenduses.

Kambri personal koosneb politseiametnikest ja politseiteenistuses mitteolevatest töötajatest (spetsialistid).

(2) Kontrollkäigul kontrollis õiguskantsler, täites ühtlasi piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivse protokollis artiklis 3 sätestatud riigi ennetusasutuse funktsiooni, kuidas on tagatud inimeste põhiõigused ja -vabadused.

(3) Kontrollkäigu raames küsitleti kahte Kärkla kambri viibinud kinnipeetut.³ Kontrolliti kõiki politseihoone kambreid ja teisi kambribloki ruume (sh dušširuumi ja ametnike tööruume). Samuti kontrolliti kontrollkäigul kambri viibinud kinnipeetute isiklike toimetamiskäikude. Pisteliselt kontrolliti arestimaja töö arvestuse raamatut ja kainenemiskambrites 2012.aastal viibinud isikute kohta koostatud dokumente (jooobeseisundis isiku kainenemisele toimetamise protokollid ajavahemikus 03.01.2012-24.08.2012). Vesteldi ametnikega.

(4) Hea praktika

Kontrollitud ruumide, dokumentide ja vestluste tulemusel põhimõttelisi ja isiku põhiõiguste seisukohalt teravaid rikkumisi ei tuvastatud. Politseiametnikud on korrektselt täitnud neile pandud ülesandeid ning kinnipidamistingimused on õigusaktides ettenähtule vastavad.

Hea praktikana tasub esile tuua ametnike punktuaalsust erinevate toimingute dokumenteerimisel. Lisaks õiguskorras selgesõnaliselt nõutud tegevuste fikseerimisele on Kärkla kambri ametnike poolt dokumenteeritud näiteks alati ka kinnipeetu suhtes kohaldatud vahetu sund (kainenemisele toimetatud isikute puhul on vastav dokumenteerimine kohustuslik jooobeseisundis isiku kainenemisele toimetamise protokollis, kuid teiste kinnipeetute puhul koostatakse spetsiaalne vahetu sunni kohaldamise protokoll) Vastav praktika on loodud kaitsma ühest küljest kinnipeetute õigusi ja maandama väärkohtlemise riski, kuid teisest küljest ka ametnike kaitseks alusetute kaebuste vastu.

Teiseks tasub esile tuua Kärkla kambri samas majas asuvate politseiametnike kaasamist, kes põhitööna tegelevad Politsei- ja Piirivalveameti Lääne Prefektuuri piirivalvebüroo Kärkla kordoni ülesannete täitmisega, kellel on politsei ja piirivalve seaduses politseiametnikule sätestatud õigused (nt vahetu sunni kasutamise õigus). Kambri ametnike sõnul on peamiselt riigipiiri valvamisega tegelevad politseiametnikud osutanud abi kinnipeetute kambri väljatoomisel, saatmisel ja muud toimingute tegemisel, mil julgeoleku kaalutlustel peab lisaks arestimaja spetsialistile kohal viibima politseiametnik.

(5) Kokkuvõtteks

Kontrollkäigu tulemuste tõttu ei tee õiguskantsler Politsei- ja Piirivalveametile ja Lääne Prefektuurile mitte ühtegi ettepanekut või soovitusi, kuid mõistlik on jätkata Kärkla kambri töökorralduse arendamist veelgi paremate tulemuste saavutamiseks.

³ Kolmas kinnipeetu oli hõivatud menetlustoimingutega.